

УПІРІ

У січні 1944 року у селі Остріїв Млинівського району було замордовано і спалено більш як 30 юнаків. На жаль, збереглося лише дві фотографії і спогади людей, котрі поставили свої підписи під цією публікацією.

У 1993 році у деяких українських виданнях, а також і за кордоном, в тому числі в газеті «Шлях перемоги», була опублікована стаття млинівчанина Семена Чиснока «Упірі». Автор пролив світло на так звані «спецотряди НКВД», у яких під личиною бандерівців енкаведисти катували і знищували мирне населення, очорнювали авторитет УПА, дискредитували національно-визвольний рух на теренах нашого краю у 40-50-х роках ХХ століття. Пропонуємо читачам чергове дослідження голови Млинівської районної організації Конгресу українських націоналістів Семена Чиснока.

Вистраждане двадцять четверте серпня 1991 року... Ось уже чотирнадцятий рік відзначає український народ свою незалежність. Чи справді існує ця незалежність?

Ми бачили її в листопаді-грудні 2004 року на майдані Незалежності, коли боролися за народного Президента України Віктора Андрійовича Ющенка. Тоді ми були повністю впевнені, що наша держава буде справді незалежною і українською, що кожний громадянин України ходитиме по своїй рідній землі з гордо піднятою головою, що над нашою рідною мовою ніхто ніколи не глумитиметься, що українські воїни, котрі воювали з фашизмом у лавах Червоної Армії та в Українській Повстанській Армії, матимуть рівні, однакові права борців за волю України, що злочинців, убивць, гвалтівників притягнуть до кримінальної відповідальності за скоєні злочини перед українським народом. У це вірили мільйони наших громадян. На жаль, поки що цими оптимістичними тезами лише відлякують наші майдани. Забулося те, що кожна хата на заході України донині оплакує свої незабутні втрати, що кожна хата виплекала героїв у боротьбі з фашизмом і комунізмом. Забулося..., або не хочеться знати. Скрізь можна почути, що незалежність України обійшлася безкровно. Це каже лише той, хто не знає своєї історії, або не бачив усіх страхіть, які творили окупанти на нашій землі.

Щоб викоринити самостійницький дух з нашого народу, окупанти всіх мастей чинили на Волині, Рівненщині найжорстокіший терор. Сотні тисяч закатованих, розстріляних, живцем спалених і по сьогодні волають:

- Катам України нема прощення!

Лише в Рівному протягом двох місяців 1943-го року (лютий-березень) фашисти розстріляли 485 мирних громадян...

Вдосвіта 13 липня 43-го року німецька військова колона разом з поляками і узбеками – майже півтори тисячі чоловік – на автомашинах і мотоциклах оточила село Малин на Млинівщині. Озвірілі фашисти вривалися в хати і безбожно грабували, а потім під дулами автоматів чоловіків загнали в дерев'яну церкву і школу, а жінок та дітей – у хліви. Будівлі обклали соломомою, облили нафтою і запалили. Люди горіли живими. Божевільні крики конаючих було чути на віддалі п'яти кілометрів. Жертв, котрі намагалися врятуватися, розстрілювали з автоматів. Орда в цей трагічний день живцем спалила 624 чехи та 116 українців.

Розправившись з мирним населенням Малина, фашисти залишили після себе пустелю та гору людських кісток, прикиданих згарищами будівель. Спалений людський прах люди закопали в одну братську могилу, поставили дубовий хрест, а поруч поховали дев'ятнадцять українських юних повстанців, котрі героїчно загинули в нерівному бою з фашистською ордою, заступившись за свої земляків...

Таку ж трагічну картину відтворили 18 січня 1944-го року уже не фашисти, а так звані «визволителі» – червоні партизани, а, точніше, «ковпаківці». Вночі, напередодні Водохреща, у село Остріїв на Млинівщині вдерся великий загін «славновзвісних «ковпаківців». Перед тим людей попередили про можливий їх прихід, а тому селяни покинули свої оселі, залишилися лише старики та інваліди.

На окраїні села Остріїв є добротна цегляна хата Ковальчука Євстахія. Тут розмістився штаб «ковпаківців». Відразу, цієї ж ночі, будинок перетворився в хату-катівню. Штабісти працювали дуже злогодушено і швидко (очевидно, були заздалегідь поінформовані про кожну сім'ю Острієва, Війниці та Баболок). Без труднощів у хліві Євстахія вони знайшли кривку, яку спорудив господар для захисту своєї сім'ї від нападу польських банд.

Дві доби не втихали божевільні стоги катованих...

За столом сидить кат, а біля нього, скрегочучи зубами від ненависті, стоять його посіпаки з катівським знаряддям у руках. На підлозі валяються відрізані вуха, язика, носи. Здоровенний кулак стукає час від часу по столі:

- Таку твою мати! Где скриваються дьори?! – домагалися «ковпаківці». – Какое псевдо?.. – верещали вони.

У груди били чобітьми, в живіт копали костурами, все били, били й відливали... і в маму, і в Бога матюкалися брудними словами.

...Лежить на долівці оголене у крові тіло вісімнадцятирічного Никончука Миколи з Війниці. Обличчя спотворене, пальці переломані, а з-під нігтів видно застромлені голки. Хлопець мовчить, тільки час від часу чути хриплий стогін.

- В бункер ево! – голосно крикнув головний.

Нещасному заламали руки, скрутили телефонним дротом, а шию обмотали колючкою і напівживого заволокли в кривку. Неважко відтворити цю картину за спогадами сусідів, очевидців. Про це нам розповіла жителька Війниці Галина Якимчук, 1929 року народження.

У той самий час у селі Війниця розстріляли двадцятичотирирічного юнака Марчука Василя Мироновича та заарештували його брата Андрона Мироновича, 1920 року народження. Хлопців з Баболок: Вашука Івана, 1920 року народження, Веремчука Данила, 1921 р.н., Громика Андрія Павловича, 1925 р.н., Вороб'я Петра Сильвестровича, 1922 р.н., Мельника Василя Матвійовича, 1925 р.н. з Бокійми та Ільчука Миколу, 1925 р.н., Веремчука Василя Федоровича, 1925 р.н. привели до Острієва, до тієї ж хати. Після жорстокого катування їм поскручували руки, ноги, шиї колючим дротом і напівживих повкидали у схрон.

Із Війниці сюди приволокли середнього віку мужню людину – Якимчука Івана Прокоповича. Це був землероб, котрий понад усе любив свою рідну Україну. Його Господь обдарував чарівним голосям, яким і звеселяв своїх односельців у просвітянському хорі. Після жорстокого катування йому викололи очі, на шию намотали колючий дріт, прив'язали до партизанської коняки і...

Закінчення на 15 сторінці...

УДІРІ 2

Закінчення. Поч. на 6 сторінці...

- Слава Україні! – луною рознеслося. Востаннє озвався його чарівний голос. Понівечене тіло кинули до криївки.

Про це нам розповіла жінка з Війниці Віра Василівна Якимчук, 1926 року народження.

В Остріїв не встиг утекти з батьками двадцятирічний Навроцький Павло. Його розстріляли на вулиці і загребли в гноярню. Тут же знайшов свою смерть молодий татарин (військовополонений). Прізвище, на жаль, невідоме.

Більше двадцяти чоловік напівживих було кинуте у схрон, зверху прикидано подушками та периною і полум'я безжально охопило дерев'яний хлів та схрон. Горіла солома, сіно, горіли подушки, горіли люди... Крики конаючих з божевільним стогоном розносилися в нічній тиші, а язика вогню сповіщали небеса і Богу, що це зробили кати українського народу.

Про цю страшну трагедію розповів нам син Ковальчука Євстахія – Дмитро Євстахович Ковальчук, 1928 року народження, котрий нині живе у цій хатині.

Напившись досхочу людської крові, радіючи награбованому, тисячна орда ринула через річку Іква на протилежний берег, а там далі направились, як казали, в Карпати...

Хто ж ці злочинці? Чи знають люди їхні імена? Знають! Навіть знають прізвище

Микола Никончук

одного з тих, хто творив це страхіття. Це не татарин, не росіянин, це – хохол-яничар, котрого досі носить на собі наша українська земля. Але злочин не буває безкарним. Є вища – небесна кара, уникнути якої не вдалося і не вдасться жодному злочинцеві і грішникові.

Після відходу «визволителів» у село Остріїв помалу почали вертатися жителі. Приїхали рідні, близькі, батьки замордованих.

...На невеликому клаптику землі ще жевріє догоріла клуня. Біля згарища стоять люди... Батьки витягують своїх синочків. Верхні тіла обгоріли, а нижні залишилися цілими. Всі вони заковані в колочий дріт, тіла спотворені до невпізнання, очі повиколовані, носи, язика

повідрізувані, а в одного юнака язик вирваний разом зі страхомом.

Усіх нещасних за християнським звичаєм поховали у своїх селах.

До тіла одного юнака підійшла дівчина Крутяк Оля, вона поклала на його порізані ножами груди синьо-жовту стрічку. Через рік вона була заарештована і в катівнях НКВД перенесла тортури, після яких, ледь дійшовши додому ввечері, до ранку померла.

Вічна їм пам'ять... Хай земля буде їм пухом!

Іван Якимчук

Відтоді пройшло більше шістдесят років. І дотепер ніхто жодним словом не обмовився про цей страшний злочин. Мовчали... Мовчать... Наша незалежна Українська держава теж вшановує їх... мовчанням. Люди, опам'ятаймося! Чехи кожного року приїжджають до Малина, а ми... Де ми, – патріоти, котрі так гучно на трибунах б'ють себе в груди?

Дякуючи члену Української Народної партії Михайлу Яблонському з Бокійми, ми мали можливість зустрітися з очевидцями та побувати на страшному місці остріївської різні. На окраїні села бачили хату-катівню. Вона і нині потопає в чудовому яблуневому садочку, який кожного року дає людям рум'яні смачні яблука. Але не від сонця вони рум'яніють, а від людської крові. Поруч глибока, добре обладнана криниця, яка своєю прохолодою продовжує гамувати спрагу. Неподалік хати невеличка земельна ділянка, встелена польовими квітками. Це – місце, на якому були спалені українські юнаки...

У кожного з нас мимоволі покотились сльози і росинками впали на ці квіти...

Семен ЧИШОК,
голова Млинівської районної організації КУН.